

KAPITTEL 7A: I EKSIL I TYSKLAND

_Vi gjorde alt vi maktet for å få forståelse for vår kjærlighet. Vi prøvde med både det gode og vonde. Vi flyttet sammen, vi flyttet fra hverandre og bodde på hver vår hybel. Vi flyttet hjem igjen til våre foreldre for å gi dem mer tid. Vi tok i bruk alle tenkelige løsninger. I to år prøvde vi å bygge broer på hver vår kant, men ingen av våre argumenter og ingen av våre tårer nådde frem. Da vi bestemte oss for å inngå ekteskap mot deres vilje, måtte vi også ta det tunge valget: å flytte til en annen kant av landet. Men heller ikke der fikk vi være i fred. Trusler og konstant press gjorde hverdagen uutholdelig. Etter at min kones bror banket på døra vår med kniv i hånden, tok vi det aller tyngste valget: Vi flyktet fra Norge.

Stemmen i telefonen er rolig og balansert. Norskpakistanske Syed (24) gir telefonrøret til sin norskiranske kone Sahar (22). Sahar åpner samtalen med et inderlig ønske:

_Vi måtte flytte fra Norge, men vi håper at vi kan komme tilbake. En dag forstår kanskje våre foreldre at vi valgte riktig, at vårt ekteskap ikke ender i skilsmisse selv om det er bygd på kjærlighet. Vi savner Norge hver dag. Norge er hjemlandet vårt, der er vi født, og der har vi alle våre venner. Vi tror at om fire eller fem år, så vil familiene våre innse at det ikke nytter å splitte oss. Jeg vet at de savner oss, slik vi savner dem. Håpet vårt er at savnet blir viktigere for dem enn følelsen av å være sviktet og av å ha tapt ære, sier Sahar på flytende østlandsdialekt.

Syed og Sahar møtte hverandre på universitetet i Oslo. Der studerte de matematikk og informatikk. Foreldrene deres kom til Norge tidlig på 1970-tallet. Syeds familie har røtter på landsbygda i Pakistan, mens Sahars familie tilhører den kurdiske befolkningen i Iran.

_Våre foreldre er tradisjonelle og har så godt som ingen skolegang. Derfor var de svært stolte av oss da vi begynte å studere. Jeg måtte kjempe litt for å få lov til å begynne på universitetet ettersom faren min hadde lovet meg bort til en ung mann i hjembyen sin. Dessuten ville han ikke la meg få bo på hybel alene i Oslo. Men jeg klarte å overtale ham til å la meg pendle med tog til forelesningene. Han lovet også å utsette ekteskapet mitt til jeg hadde fullført en grad ved universitetet. Det var en av mine lykkeligste dager da jeg fikk klarsignal til å starte opp studiene, forteller Sahar opprømt.

Syeds familie hadde også gifteplaner for ham. Han var forlovet bort til sin kusine på morssiden. Men Syed møtte ikke motstand da han ba familien vente med ekteskap til han var ferdig utdannet.

_Mine foreldre var opptatt av at jeg skulle få meg en universitetsutdannelse. De ville ikke forstyrre studiene mine, forklarer han.

Syed vokste opp på vestkanten i Oslo, mens Sahars familie bosatte seg i en by i Østfold da hun var to

år gammel. Begge to levde i et flerkulturelt miljø som bestod av norske barn såvel som barn av muslimske foreldre.

_Vi var heldige. Vi fikk kunnskap og nærhet til både Norge og våre foreldres kultur. Vi følte oss ikke splittet, tvert om, vi følte oss styrket, som om vi hadde noe ekstra med oss i ranselen. Vi har snakket mye sammen om betydningen av vår flerkulturelle oppvekst, og er overbevist om at en slik oppvekst også vil være til det beste for våre barn, mener Sahar.

_Hva tenkte dere i ungdomsårene i forhold til å være forlovet bort?

De diskuterer seg imellom. Latter blandes med alvor. Sahar griper telefonrøret.

_Jeg har to onkler i Norge. I tillegg hadde familien min omgang med andre iranske kurdere på Østlandet. Alle jentene og guttene på min alder var også forlovet i Iran. Så det var ikke noe spesielt for meg å være forlovet bort selv om jeg ikke hadde sett mannen som pappa hadde valgt for meg. Slik hadde vi det alle. Men for å være helt ærlig; jeg likte ikke tanken på å gifte meg, men jeg kunne heller ikke se en annen løsning. Gifte seg må man jo. Det blir man forberedt på fra tidlig barndom. Dessuten var jeg mest opptatt av skolen. Jeg drømte om en god utdanning og en spennende jobb. Kanskje jeg fortrenget ekteskapsplanene... Jo, jeg tror jeg gjorde det. Men jeg ville ikke skuffe mamma og pappa. Foreldrene min har alltid stilt opp for meg og gjort sitt beste for at jeg skulle ha det godt og trives. Derfor protesterte jeg ikke mot å gifte meg med en ukjent mann.

Syed hadde en romanse med en norsk jente da han var 16 år.

_Jeg tok ikke sjansen på å skape uro hjemme. Derfor skjulte jeg forholdet til Nina, forteller han.

Syeds tanker floket seg ofte til mens han var sammen Nina. Han hadde en klar oppfatning av at foreldrene ikke ville akseptere en norsk kjæreste. Dessuten hadde det aldri vært snakk om en annen fremtidig hustru enn kusina i Pakistan. Foreldrene til Syed er også fetter og kusine. Med noen få unntak var alle i storfamilien gift med fettere og kusiner.

_Jeg gjorde vel som Sahar; fortrenget at ønsket mitt om å fortsette forholdet med Nina var urealistisk. En dag måtte jeg stå frem og fortelle om henne. Jeg var feig. Jeg slo opp med henne. Jeg maktet ikke å ta konfrontasjonen med familien.

_Hvorfor var du så sikker på at det ville blitt en konfrontasjon?

_Jeg hadde hørt nok i oppveksten om holdningene til muslimske gutter som giftet seg med norske jenter. Jeg kjente en salgs avmakt, det var en vegg av betong mellom foreldrene mine og meg i spørsmål om ekteskap og kjærlighet. Derfor diskuterte jeg ikke dette med dem. På en måte aksepterte

jeg situasjonen. Jeg forstod at de ikke evnet å forandre holdningene stort. Men jeg hadde aldri tenkt tanken på at de også ville avslå en muslimsk jente, forteller Syed ettertenksomt.

Syed og Sahar forteller om deres første møte på universitetet. Det var i august da høstsemesteret startet. Han hadde allerede fullført to grunnfag og skulle fortsette med mellomfag i informatikk. Sahar var helt fersk student i matematikk. De forelsket seg i hverandre uten å tilkjenne sine følelser overfor hverandre. Syed var usikker på å nærme seg henne ettersom hun var muslim. Han tenkte at Sahar sannsynligvis var forlovet bort, og at han kunne skape problemer for Sahar dersom det ble kjent i miljøet at han var forelsket i henne. Sahar kunne bli oppfattet som "frisindig", forteller han.

Sahar på sin side ble redd følelsene for Syed. Det var første gang hun var forelsket, og hun forstod umiddelbart at dersom hun ikke klarte å kvele forelskelsen, ville hun få store problemer med å la seg bli giftet bort.

_En av de første kveldene etter at jeg forelsket meg, ba til jeg til Gud om hjelp. Jeg hadde en sterk følelse av at tiden som ventet meg ville bli vanskelig. Men jeg var fast bestemt på at jeg skulle holde meg langt unna Syed, mimrer Sahar og ler.

Det gikk som det måtte gå når to hjerter er i brann. Syed ønsket umiddelbart å fortelle sin familie om Sahar. Han var ikke i tvil om at han hadde funnet kvinnen som han ville dele livet med. Han var også ved godt mot i forhold til foreldrenes reaksjon.

_Sahar er jo muslim, hun er en av oss, tenkte jeg. Jeg var naiv, fastslår han.

For Syeds foreldre var det uaktuelt å bryte ekteskapsavtalen med kusina i Pakistan. En avtale var en avtale. De fryktet at et brudd ville skape problemer med storfamilien i Pakistan.

_Jeg fikk beskjed om at det hadde ikke nyttet om Sahar var norsk-pakistansk. Ekteskap utenfor familie og samme kaste var umulig. Det ble også sagt at vår forskjellige kulturelle bakgrunn, ville føre til skilsmisse. Jeg argumenterte lite tilbake, men jeg husker godt at jeg understreket at Sahar og jeg hadde samme bakgrunn. Vi hadde begge vokst opp i Norge, og vi var begge muslimer. Likevel, jeg tidde stort sett. Optimisten i meg trøstet meg med at tiden var på vår side.

Sahar sa ikke et ord hjemme. Hun ville avvente utviklingen i Syeds familie. Dersom hans familie ga etter, ville alt bli lettere.

_Jeg fantaserte om at Syed sammen med sin familie en dag kom hjem til oss for å fri gjennom mine foreldre.

Det ble med fantasiene. Syed nådde ikke frem med sine ønsker om å ekte Sahar. Familiesituasjonen

ble snarere uutholdelig. Daglige konfrontasjoner med faren og sin eldste bror, tæret på. Syed flyttet på hybel.

_Jeg håpte at bruddet skulle åpne øynene deres. Jeg ville få dem til å forstå at vi jeg mente alvor.

I et halvt år bodde Syed på hybel. Sterkt press fra hele familien førte han hjem igjen.

_De presset meg i lang tid, men jeg ga først etter da søstera mi, som er gift med broren til hun jeg var forlovet bort til, ble truet med skilsmisse. Hun kom gråtende til meg på universitetet en dag og fortalte at hennes ektemann kom til å skille seg dersom jeg ikke giftet meg med hans søster. Den var tøff å ta. Ikke for alt i verden ville jeg at hun skulle lide for min skyld. Samtidig elsket jeg Sahar. Hva kunne jeg gjøre?

Syed jobbet i lang tid med å bearbeide sin svoger. Svogeren ønsket egentlig ikke skilsmisse, men han ble på sin side presset av sin far i Pakistan.

_Vi to inngikk en avtale; min svoger ringte sin far og fortalte at forlovelsen med kusina mi stod ved lag. Samtidig informerte han søstera si om den faktiske situasjonen. Han ba henne om å fortelle sannheten til sin mor, slik at de to i stillhet kunne være på utkikk etter en annen ektemann til henne. Det fungerte bra. Alt roet seg, forklarer Syed.

Da Syeds forlovede og hennes mor hadde funnet en ny kandidat i Pakistan, fortalte de storfamilien om spillet som hadde foregått i kulissene.

_Både min far og hennes far ble rasende. De følte seg ført bak lyset. Livet hjemme hos mine foreldre ble igjen uutholdelig, og jeg flyttet på hybel nok en gang.

_Det var i den perioden at min familie forstod at jeg hadde et forhold, skyter Sahar inn. Rykter om deres forhold hadde spredd seg fra universitetet til Sahars foreldre.

_Den dag i dag vet vi ikke hvordan det kunne skje. Jeg kom intetanende hjem og ble møtt av min eldre bror i døren. Han som alltid var rolig og forsiktig, hadde forvandlet seg til, ja, han var så rasende at han ikke klarte å snakke. Synet av ham var nok til at jeg forstod hva som hadde skjedd. Det måtte handle om Syed og meg.

Sahar fikk husarrest, og hun måtte avbryte studiene. Faren og broren ville gifte henne bort umiddelbart. Moren forholdt seg nøytral, men Sahar visste at moren var på hennes side.

_Men mamma kunne ikke gjøre noe for meg. Pappa og broren min var på krigsstien. Jeg hadde ødelagt deres liv, jeg hadde skitnet til familien. Stort lengre klarte de ikke å tenke.

Sahar ble syk av savnet etter Syed, savnet etter studiene, og av uroen og utryggheten som preget tilværelsen innen husets fire vegger. Hun fikk alvorlig problemer med å spise og sove. Ernærings- og helsetilstanden forverret seg raskt og hun måtte innlegges på sykehus.

_Jeg fikk næring intravenøst. En sykepleier bekymret seg for min mentale tilstand. Hun tok seg mye tid ved sengen min, lirket og godsnakkete meg. Hun kjente tydeligvis til problemer som kan oppstå ved arrangert ekteskap, og antydte forsiktig at hun lurte på om jeg var i den type problemer. Jeg benektet først. Jeg ville bare ha fred, og jeg følte at hva enn jeg fortalte, så kunne hun likevel ikke hjelpe meg. En dag spurte hun meg om hun kunne få lov til å presentere en venninne for meg. Denne venninnen var født i Irak og hun var kurder. Jeg var så fortvilet og følte meg så hjelpeløs. Selv om jeg fryktet at ryktet om Syed og meg skulle på flere føtter å gå på, ga jeg etter. Venninnen kom samme dag. Vi trengte ikke å veksle mange ord før en felles forståelse var der. Hun hadde selv brutt med sin familie på grunn av tvang om å inngå arrangert ekteskap. Hennes løsning ble min løsning. Jeg ble utskrevet fra sykehuset dagen før mine foreldre hadde fått beskjed om å hente meg. Syed og jeg dro sammen til vårt første lille hjem; en knøttliten hybel ved universitetet.

Sahar tok straks opp studiene. Dagene og ukene gikk uten kontakt med familien, med unntak av hennes mor. Sahar telefonerte henne med jevne mellomrom.

_Jeg var så redd for at hun måtte bære all skyld for mitt svik. Frykten min stemte. Hun ble beskyldt for å ha mislyktes med oppdragelsen av meg, og hun ble mistenkt for å ha kjent til mine planer om å flytte sammen med Syed.

Sahar klarte ikke å leve med at moren led på grunn av henne. Etter flere opprivende diskusjoner med Syed, flyttet hun hjem til familien igjen. Syed og Sahar kom igjen til enighet om at de hadde tiden på sin side. De var fremdeles unge, og studiene var viktigere enn ønsket om å kunne leve sammen nå.

_Men Sahar flyttet ikke hjem igjen før hun fikk forsikring om at hun kunne fortsette studiene og at giftemål ikke skulle diskuteres det nærmeste året, skyter Syed inn.

Familien holdt ord i fire måneder.

_Pappa kom sent hjem en kveld. Han hadde hatt telefonkontakt med "forloveden" i Iran. Pappa var tilbake til sitt gamle jeg; jeg ble tvunget til å avbryte studiene og min bror søkte visum til Iran for meg. Jeg skulle giftes bort snarest mulig.

Sahar og Syed bestemte seg for å flytte til en annen kant av landet. Sahar var på dette tidspunktet innelåst i familiens leilighet. En tidlig formiddag mens foreldrene var på jobb, flyktet hun gjennom vinduet i første etasje.

_Jeg hadde allerede fått tak i en leilighet i Trondheim. Vi tok første tog nordover. I Trondheim gikk turen til byfogden. Vi ville ikke gi noen mulighet til å beskyld oss for å leve i synd. Dessuten var vi aldri i tvil om at vi ville gifte oss. Men vi hadde tenkt å vente til vi var ferdig med studiene. Situasjonen tvang oss til å endre planen, forteller Syed.

De følte seg relativt trygge i sin nye tilværelse. Sahar informerte sin mor om at hun bodde "langt hjemmefra". Samtidig trøstet hun moren sin. Om ikke så fryktelig lenge kunne de to forhåpentligvis møtes. Moren fortalte at faren og broren til Sahar var i harnisk. De var desperate etter å finne henne og Syed.

_Uten å fortelle noe til Sahar, søkte jeg opptak ved et universitet Tyskland. Dersom vi ble oppsporet av familien til Sahar, måtte vi ha et nytt tilfluktsted.

Syeds uro for Sahars far og bror viste seg å være berettiget. Etter to måneder i Trondheim, banket Sahars bror på døren.

_Heldigvis var han alene. Selv om han truet med kniv og skrek at han skulle drepe både meg og Syed, visste jeg at han ikke kunne gjøre oss noe vondt der og da. Han rekker ikke Syed til skuldrene. Broren min innså raskt sin begrensing, og forlot leiligheten vår etter å ha lovet å komme tilbake med sine venner og pappa. Jeg var overbevist om at han snakket sant. Jeg var ikke bare vettskremt, jeg var også dypt skuffet og flau over hvor primitivt han oppførte seg, sier Sahar en tanke bittert. Hun kvikner imidlertid fort til:

_Syed foreslo at vi kunne dra til Tyskland og studere der. Han hadde allerede plass på universitet der, fortalte han.

Med en blanding av usikkerhet på et fremmed land og samtidig glede over å slippe mer utrygghet i Norge, dvelte Sahar ved fluktplanen i ett par dager.

_Vi våget oss ikke ut, vi satt inne og snakket og snakket om fremtiden, om hva vi ønsket oss aller mest. Valget om å flykte til Tyskland var verken enkelt for Syed eller meg. Men hadde vi egentlig noe valg?

De pakket det lille de eide, tømte den slunkne bankkontoen, og satt seg på tog til Tyskland.

_Jeg ringte mamma og fortalte henne at vi ikke kom til å møtes på lenge, og jeg trøstet henne som best jeg kunne med at vi skulle møtes igjen. En dag i fremtiden. Jeg gråt som en unge. Syed ringte sin svoger og fortalte kort at vi flyttet fra Norge. Det var det.

Sahar og Syed lever bra i Tyskland i dag. De jobber deltid ved siden av studiene, og de har opparbeidet seg et lite, men solid, nettverk av venner. Begge to uttrykker takknemlighet over tilværelsen i eksil. Den første tiden var preget av uro for at Sahars familie skulle jakte på dem. Men gjennom kontakter i Norge fikk de avkreftet mistanken. De føler seg derfor trygge nå. Likevel har de en felles gnagende drøm som tumler daglig i tankene. Sahar tar ordet:

_Vi vil så gjerne tilbake til Norge. Vi klarer ikke å gi opp håpet om at alt vil ordne seg til det beste. Vi *vil ikke* gi opp håpet. Dersom vi gir opp drømmen om at alt kan gå seg til med tålmodighet og tid, da gir vi opp troen på at kjærlighet er viktigere enn ære For vi vet begge to at våre familier lider like mye under vårt fravær som vi lider under savnet etter dem.

KAPITTEL 7B: UTSTØTT OG I SKJUL

Sahar og Syed så seg nødt til å forlate Norge for å leve ut sin kjærlighet i trygghet og unngå å måtte gifte seg med uønskede partnere. Andre kjærestepar har også sett seg nødt til å forlate Norge til tross for at deres foreldre kommer fra samme opprinnelsesland. Å tilhøre ulik kaste, er ofte god nok grunn for pakistanske og indiske familier til å avvise de unges ønske om ekteskap. En annen årsak kan være at de unge er forlovet bort til et familiemedlem i foreldrenes hjemland. Brudd på forlovelsen kan skape konflikter og splid i storfamilien. Den sterke skepsisen og uviljen som svært mange tradisjonsbundne muslimer har mot kjærlighetsekteskap i seg selv, kan være en tredje årsak til å avvise de unges ønske om å velge partner selv.

Ungdom som ikke ser mulighet for å leve trygt i sine forhold her, har alle sin unike bakgrunn for å velge landflyktighet. Men én klar fellesnevner er at de har brutt med familiens og miljøets normer; de underkaster seg ikke ekteskapstradisjonen. Dermed bryter de med lydighets- og lojalitetsprinsippet og det strenge æresbegrepet. Familien til den unge vil ofte prøve å gjenopprette den tapte æren med å utstøte den unge eller tvinge ham/henne tilbake i tradisjonell livsstil.

På flukt i Norge

Shaheen bor på hemmelig adresse i Norge etter langvarig konflikt med sine foreldre fra Pakistan. Shaheen ble giftet bort under tvang og rømte etter ekteskapet. Hun har tatt ut skilsmisse fra den påtvungne ektemannen. Ifølge en av hennes nærmeste støttespillere, er bakgrunnen for Shaheens historie denne:

Shaheen dro på påskeferie til Pakistan med foreldre og søsken. Hun hadde lenge vært i konflikt med sin far som mishandlet henne svært grovt. Barnevernet grep inn flere ganger og tok over omsorgen for jenta. Shaheen hadde derfor tre opphold på ungdomsinstitusjon før avreisen til Pakistan. Farens voldelige adferd skal bunne i misnøye med at datteren var egenrådig. I tillegg avslørte moren at Shaheen hadde en norsk kjæreste da hun var rundt 14 år. Moren prøvde å holde Shaheens forhold skjult for familien, men rykter via Shaheens norskpakistanske vennekrets på skolen nådde faren. Shaheen ble da svært stygt mishandlet. For første gang søkte hun selv beskyttelse hos Barnevernet. Men på grunn av hennes nære forhold til mor og ettertrykkelig press fra familien, valgte hun å flytte hjem igjen. Hun ville gi faren en ny sjanse selv om hun sterkt fryktet hans voldelige reaksjonsmønster. Hjemflyttingen skjedde to uker før påske. Shaheen hadde nettopp fylt 15 år.

Uvitende om farens planer om å gifte henne bort, ble Shaheen med til Pakistan. Hun trodde at ferien var et fredsinitiativ fra farens side. Straks Shaheen ankom Pakistan, beslagla faren passet hennes. Han fortalte også at hun skulle giftes bort til fetteren. Shaheen nektet på det sterkeste, men hun hadde ingen støttespillere i storfamilien. Likevel kjempet hun imot ekteskapet. Hun ga første etter da faren truet med å drepe henne. Shaheen lovet bot og bedring. Hun snudde strategien; i stedet for å kjempe

imot, spilte hun ydmyk for å forsikre seg om at hun fikk reise tilbake til Norge.

Shaheen var ett år for ung til å inngå gyldig ekteskap. Hennes far fikk derfor annullert passet hennes og utstedt ny legitimasjon med forfalsket fødselsdato. I løpet av tre hektiske uker ble Shaheen "ett år eldre" og giftet bort.

Shaheen var sterkt medtatt da hun kom tilbake til Norge. Men hun var fast bestemt på å skille seg. Shaheen ble nektet å gå på skolen og måtte holde seg innendørs døgnet rundt. Volden tiltok med styrke da hun meddelte faren at hun ikke ville la seg tvinge inn i et samliv med fetteren som nå søkte om familiegjenforening ved den norske ambassaden i Islamabad.

Farens reaksjoner var så kraftige at Shaheen fryktet for sitt liv. Hun rømte hjemmefra til en annen kant av landet hvor hun søkte beskyttelse på et krisesenter. Krisesenteret måtte avvise henne ettersom hun åpenbart var under 18 år. Hun ble videresendt til Barnevernet. Den nye "legitimasjonen" fra Pakistan kunne ikke Barnevernet godkjenne. Annen legitimasjon hadde ikke Shaheen ettersom hennes pakistanske pass med korrekt alder var annullert i Pakistan. Etter lang tautrekking og press fra innflytelsesrike norske venner, sa Barnevernet seg villig til å hjelpe jenta. Men å hjelpe Shaheen, innebar at Barnevernet måtte informere foreldrene om hennes nye tilholdssted. Det kunne ikke Shaheen akseptere. Hun fryktet kontinuerlig at faren ville oppsøke henne og gjøre alvor av sine trusler om å drepe henne.

Shaheen flyttet på hybel med hemmelig adresse. Uteseksjonen fulgte henne opp inntil Barnevernet bestemte at jenta likevel kunne få hjelp uten at familien ble informert. Barnevernet begrunnet avgjørelsen med at Shaheen var giftet bort. Derfor hadde ikke foreldrene forpliktelse overfor henne.

Familien til Shaheen avslørte hennes nye adresse. Denne informasjonen nådde Shaheen gjennom norske venner. Shaheen flyttet på ny til en annen by. Der bor hun nå på hybel under oppsyn av ungdomsarbeidere. Den 17 år gamle jenta lever med daglig frykt for at familien skal finne henne på den nye adressen og virkeliggjøre truslene.

Det fins ingen oversikt over hvor mange unge mennesker som lever i skjul i Norge eller i utlandet grunnet konflikt med familie.

Støtteapparatet

Erfaring fra andre land, først og fremst England, viser at antall unge som bryter med tradisjoner øker. Det samme trekket ser vi i Norge. Men fremdeles deler majoriteten unge muslimer et skjebnefellesskap; å bli giftet bort er ikke særegent, tvert om. Dess sterkere de unge forankrer seg i det norske samfunnet, og dess flere barn som når gifteklar alder, jo flere vil komme i opposisjon til rådende holdninger i miljøene. Fornuft tilsier derfor at antallet utbrytere, som eksempelvis Shaheen, vil

øke sterkt de kommende årene. Å endre holdninger er krevende og tar generelt sett lang tid, særlig for godt voksne mennesker. Det vil derfor være galt å forvente at holdningene til førstegenerasjonsinnvandrere vil endre seg i takt med ungdommens holdninger. Dette krever at utbrytere som avvises av familie og miljø må tas hånd om. Hvor er støtteapparatet?

I dag fins det ett krisesenter for menn i Norge. Nettet av krisesentre for kvinner er velutviklet. Men krisesenter er en kortvarig beskyttelse mot gjentatte overgrep, og er bare tilgjengelig for voksne, det vil si de over 18 år. Ungdom som bryter etterlyser stabile boalternativ.

Svært mange av de unge har levd helt eller delvis isolert fra norsk hverdags- og ungdomsliv. Disse står dårlig rustet til å ta seg frem i det norske samfunnet. I tillegg er muslimsk ungdom oppdratt til avhengighet - ikke uavhengighet og selvstendighet som norsk ungdom -, og de er oppdratt til å leve i en storfamiliestruktur som skal beskytte dem og ivareta deres behov. Det er derfor urimelig å forvente at majoriteten av de som bryter, skal klare å orientere seg og etablere seg helt eller delvis på egenhånd i det norske samfunnet. De fleste vil trenger betydelig støtte og oppfølging over kortere eller lengre perioder.

Midlertidig bokollektiv kan være en løsning når megling mellom den unge og foreldrene er aktuelt. Et midlertidig bokollektiv kan ivareta den unges sosiale, fysiske og psykiske behov. Ansatte ved bokollektivet må dekke disse behovene, samt ha god kunnskap om familiens opprinnelseskultur. Juridisk og psykologisk støtte bør være tilgjengelig gjennom kollektivet.

I et bokollektiv kan samtalegrupper for ungdommen under ledelse av kyndige voksne styrke deres identitet og mestringsevne, og slike grupper kan bidra til personlig vekst. Personlig vekst kan defineres som "en moden person som kjenner, eier og kan uttrykke sine følelser, kjenner og opplever berettigelsen av sine behov, og opplever seg selv som en verdifull og selvstendig person" (definisjonen er lånt av Toril Goksøyr, Interessegruppa for kvinner med spiseforstyrrelser).

Støttegrupper for familiene til de unge kan også tilbys gjennom kollektivet. Med familie menes foreldre, viktige figurer i storfamilien, og eventuelle eldre søsken som har innflytelse over den unge. Gjennom støttegrupper for familier, kan holdninger påvirkes i positiv retning ved at en familie som er i riktig bevegelse, drar med seg den andre. Redsel for at taushetsplikten ikke overholdes og at familiens problemer dermed blir kjent i miljøet, kan imidlertid medføre at mange vil vegre seg for deltakelse. Æren står på spill.

Permanent bokollektiv kan være en løsning når forsoning med familien er uopnåelig. Ungdom sier selv at slike kollektiv bør være et tilbud til begge kjønn opptil 25-årsalderen.